

02.03.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**2 Mart 2021
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

2 Mart 2021 Salı

YASAMA BÖLÜMÜ

TBMM KARARLARI

1278 Kişisel Verileri Koruma Kurulu Üyeliği İçin Yapılan Seçime Dair Karar

1279 Küresel İklim Değişikliğinin Etkilerinin En Aza İndirilmesi, Kuraklıkla Mücadele ve Su Kaynaklarının Verimli Kullanılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

— Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 71)

CUMHURBAŞKANI KARARI

— Azerbaycan Cumhuriyeti Menşeli Bazı Ürünlerin İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 3583)

ATAMA KARARI

— Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına, Prof. Dr. Sait Erdal DİNÇER’in Görevlendirilmesi Hakkında Karar (Karar: 2021/137)

YÖNETMELİK

— Enerji Etiketlemesi Çerçeve Yönetmeliği (Karar Sayısı: 3584)

TEBLİĞ

— Azerbaycan Cumhuriyeti Menşeli Bazı Ürünlerin İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanmasına İlişkin Tebliğ

KURUL KARARLARI

— Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 25/02/2021 Tarihli ve 10050-1, 10050-2, 10050-3 ve 10050-4 Sayılı Kararları

KARAR

— Gemi Adamları İaşe Bedeli Tespit Kurulu Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/52 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/11 Sayılı Kararı

- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/61 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/12 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/55 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/13 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/59 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/14 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/30 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/15 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/62 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/16 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/77 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/17 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2019/75 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/18 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/7 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/19 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/10 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/20 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2017/10 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/21 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 14/1/2021 Tarihli ve E: 2018/39 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2021/22 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 2/12/2020 Tarihli ve 2016/72747 Başvuru Numaralı Kararı

TEPAV Perakende Güven Endeksi 8 ayın en düşük seviyesinde

TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE), Şubat'ta stoklardaki artışlarla geçen yılın haziran ayından bu yana en düşük seviyesine geriledi.

TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE), Şubat 2021'de bir önceki aya göre 1,3 puan, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 1,4 puan azalışla -16,5 puan değerini aldı. Perakende güveninin geçen aya ve geçen yıla kıyasla azalışında geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki iyileşmeye rağmen mevcut stok düzeyindeki artış etkili oldu. “Yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektörü Şubat ayında perakende güveni en fazla artan sektör oldu. Bölgeler bazında incelendiğinde ise Şubat ayı perakende güveninde en fazla artış Batı Anadolu Bölgesi'nde görüldü. Perakende güveninde Türkiye, geçen yıla göre AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi.

Perakende güveni geçen aya ve geçen yıla kıyasla geriledi

Şubat ayında -16,5 puan değerini alan TEPE, geçen yılın aynı dönemine göre 1,4 puan, geçen aya göre 1,3 puan azaldı. Bu değer, geçen yılın Haziran ayından sonraki en düşük düzeyi oluşturuyor. TEPE değerinin aylık ve yıllık azalışında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki iyileşmeye rağmen mevcut stok düzeyindeki artış etkili oldu.

Perakendecilerin satış beklentisi arttı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Şubat 2021’de -7,8 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 1,4 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 2,1 puan arttı.

Şubat 2021’de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 32,9’u önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 35,2’si işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 32 oldu.

İşlerin durumu geçen aya kıyasla arttı

İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu, Şubat 2021’de -39,5 puan değerini alarak Ocak 2021’e göre 5,4 puan artarken, Şubat 2020’ye göre ise 1,8 puan azaldı. Şubat 2021’de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 18,1’i geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 57,6 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise yüzde 24,3 oldu.

Perakende güveni en çok “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, Şubat 2021’de, geçen yılın aynı dönemine göre “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “motorlu taşıtlar” ve “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektörlerinde artış “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörlerinde azalış görüldü. “Yiyecek, içecek ve tütün ürünleri”, “motorlu taşıtlar” ve “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektörleri ortalama değişimin üzerinde değer alırken “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektörleri ortalama değişimin altında değer aldı. Perakende güveni en fazla “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektöründe azaldı.

Perakende güveni en çok Batı Anadolu Bölgesi’nde arttı

Perakende güvenine bölgeler itibarıyla bakıldığında, Şubat 2021’de, geçen yılın aynı dönemine göre Batı Anadolu, Doğu Karadeniz, İstanbul, Batı Marmara, Kuzeydoğu Anadolu ve Ege Bölgelerinde artış Batı Karadeniz, Ortadoğu Anadolu, Orta Anadolu, Doğu Marmara, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde azalış görüldü. Batı Anadolu, Doğu Karadeniz, İstanbul, Batı Marmara, Kuzeydoğu Anadolu ve Ege Bölgeleri ortalama değişimin üzerinde değer alırken Batı Karadeniz, Ortadoğu Anadolu, Orta Anadolu, Doğu Marmara, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ortalama değişimin altında değer aldı. Perakende güveni en fazla

Batı Anadolu Bölgesi'nde artarken, en fazla azalış Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşandı.

Perakendecilerin satış beklentisi artarken, istihdam beklentisi azaldı

TEPE anketine soru bazında bakıldığında, Şubat 2021'de, "geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu", "önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi" ve "gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi" göstergeleri hem Şubat 2020'ye göre hem de Ocak 2021'e göre artarken "önümüzdeki 3 ayda istihdam beklentisi" azaldı. "Önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş beklentisi" Ocak 2021'e göre azalış, Şubat 2020'ye göre artış gösterdi. "Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi" ve "işlerin geçen yıla göre durumu" göstergeleri ise yıllık bazda azalırken, aylık bazda arttı.

AB'de perakende güveni azaldı

AB-27 Perakende Güven Endeksi, Şubat 2021'de -17,1 puan değerini aldı. AB-27'de perakende güveni bir önceki aya göre 0,5 puan, geçen yılın aynı dönemine göre 18,4 puan azaldı. Türkiye, geçen yılın aynı dönemine kıyasla AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi.

Perakende güveninde Türkiye, geçen yıla göre değişimde AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha iyi performans sergiledi. AB-27 ülkeleri ve Türkiye'nin Perakende Güven Endeksi değerlerine bakıldığında, Şubat ayında geçen yıla göre artış gösteren tek ülke Finlandiya oldu. Endeks değeri geçen yıla göre en fazla düşen ülkeler ise sırasıyla Slovenya, Malta ve Hırvatistan oldu. Bir önceki aya göre en fazla artış Slovenya'da yaşandı. Perakende Güven Endeksinde Şubat 2020'ye göre azalış AB27'de 18,4 puan, Euro Bölgesi'nde 18,9 puan oldu. Ocak 2021'e göre değişim incelendiğinde ise Türkiye'nin AB-27 ve Euro Bölgesi'nden daha kötü performans sergilediği görüldü.

Konya'da perakende güveni Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) iş birliğinde gerçekleştirilen Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE) kapsamında, Şubat 2012'den bu yana Konya'da faaliyet gösteren 300 perakendeci ile her ay yüz yüze anketler yapılıyor.

Şubat ayında TEPE -16,5 puan değerini alırken KOPE -13,8 puan değerini aldı. KOPE, geçen yılın aynı dönemine göre 7,9 puan, TEPE 1,4 puan azaldı. KOPE değeri bir önceki aya göre ise 2,9 puan azaldı. Konya perakendesi Şubat ayında Türkiye genelinden ve AB-27'den daha iyi performans sergiledi.

VakıfBank'tan işletmelere 250 milyon dolarlık yeni destek paketi

VakıfBank, Dünya Bankası ile gerçekleştirdiği 250 milyon dolarlık kaynak temini anlaşmasıyla, salgından etkilenen KOBİ'lere yönelik geniş kapsamlı bir destek paketi hazırladı. KOBİ'lerin işletme ihtiyaçlarının ve yatırımlarının finanse edileceği 'VakıfBank Salgın Destek Paketi'yle aynı zamanda salgın sebebiyle iş modelleri etkilenen firmaların da uyum sürecine destek sağlanması hedefleniyor.

Türkiye'de salgının ekonomik etkilerini azaltmak amacıyla Dünya Bankası'ndan uzun vadeli kaynak temin eden VakıfBank, işletmelere özel hazırladığı paketle reel sektöre destek olmaya devam ediyor. Salgın Destek Paketinden Dünya Bankası KOBİ tanımına uyan 250'nin altında çalışan sayısına sahip gerçek ve tüzel kişi işletmeleri faydalanabilecek.

İşletmelere 6 milyon dolara kadar kredi imkanı

Salgın Destek Paketi'yle ilgili bilgi veren VakıfBank Genel Müdürü Abdi Serdar Üstünsalih, "Küresel anlamda belirsizliklerin devam ettiği bu süreçte Dünya Bankası ile yıllardır devam eden iş birliğimizin devamı niteliğinde uygun maliyetli ve uzun vadeli yeni bir kaynak getirmiş olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bu aynı zamanda VakıfBank'ın uluslararası kalkınma bankaları özelinde tek seferde sağladığı en büyük montanlı kredi olma özelliğini de taşıyor" dedi. Üstünsalih, "Paket kapsamında bir firma tek seferde 3 milyon dolar ve muadili TL, Euro azami kredi kullanabilirken, bu

tutar toplamda ise 6 milyon dolar ve muadili TL, Euro olabilecek” açıklamasında bulundu.

‘Kadınlara özel destek’

Salgın Destek Paketi kapsamında yıllık cirolardaki düşüşler göz önüne alınarak salgından en çok etkilenen KOBİ’leri, kadın girişimcileri, genç işletmeleri ve kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyet gösteren firmaları desteklemeyi hedeflediklerinin altını çizen Üstünsalih, “İnanıyorum ki bu kredilerimiz işletmelerimize iyi gelecek. Dünya Bankası’ndan sağladığımız toplam 250 milyon dolarlık kaynağın 100 milyon dolarlık kısmı, SADEK-Kadın İşletmesi, 5 yaşa kadar işletme ve gelişen bölge işletmesi özelliği taşıyanlara, 125 milyon dolarlık kısmı ise SADEK-diğer işletme özelliği taşıyan işletmelere kullanılacak. Kaynağın 25 milyon dolarlık kısmı ise ‘Salgın Destek Paketi’nden faydalanabilecek işletmelere kullanılacak” ifadesinde bulundu.

“İstihdamı koruma gayretindeyiz”

Paket kapsamında kredi vadesi boyunca istihdamını koruyan veya artıran işletmelere kredi vade yapısında teşvik uygulanacağını da altını çizen Üstünsalih, “Kredi vadesi boyunca istihdam sayılarını koruma veya artırmayı taahhüt eden firmalarımıza, 60 ay vadeye kadar aynı faiz oranlarıyla kullandırım yapacağız. Böylelikle istihdamın korunması ve artırılması konusunda da hedefimize ulaşmayı amaçlıyoruz” dedi.

Salgın nedeniyle işlerinde bozulma olan işletmelere kredi

Salgın şartlarına uyum sağlamak için iş ortamında çeşitli sağlık önlemleri almış ya da alacak olan, salgın şartlarına uygun dijital ve inovatif çözümler geliştirmiş ya da geliştirecek olan işletmeler destekten faydalanabiliyor. İşyerinin düzenli dezenfekte edilmesi, çalışan sağlığı düzenlemeleri, sosyal mesafeyi iyileştirmek için işyeri ortamında yapılan yenilemeler, salgın önlemlerini veya salgın ortamında dijitalleşme ve otomasyonu artırarak yeni ürün ve hizmetler yaratma, yeni pazarlama kanallarını ve yeni iş çözümlerini hayata geçirmek için yapılar harcamalar bunlar arasında yer alıyor.

İşte yeni kontrollü normalleşme süreci

Cumhurbaşkanı Erdoğan, kabine toplantısının ardından yeni normalleşme sürecine ilişkin alınan kararları duyurdu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, bugünden itibaren yeni normalleşme sürecinin başlayacağını açıkladı.

Kabine toplantısı sonrası açıklamalarda bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, yeni normalleşme sürecinin kademeli olarak başlatılacağını ve 81 vilayetin düşük riskli mavi, orta riskli sarı, yüksek riskli turuncu ve çok yüksek riskli kırmızı olarak renklere ayrıldığını belirtti.

Buna göre, bütün ülkede **akşam 21.00 ile sabah 05.00** arasındaki **sokağa çıkma sınırlaması** sürecektir.

Hafta sonu sokağa çıkma kısıtlaması düşük ve orta riskli illerde **tamamen kalkarken**, yüksek ve çok yüksek riskli illerde bir müddet daha **pazar günü devam edecek**.

Okullar, Türkiye genelindeki **tüm okul öncesi eğitim kurumlarında, ilkokullarda, 8. ve 12. sınıflarda** eğitim-öğretime açılacak.

Düşük ve orta riskli illerde ilaveten **ortaokullar ve liseler dahil diğer kademelerde** eğitim-öğretime başlanacak.

Yüksek ve çok yüksek riskli illerimizde genel uygulamanın dışında **sadece liselerdeki yüz yüze sınavlar yapılacaktır.**

Kontrollü normalleşme süreci başlıyor

Her hafta risk durumuna göre illerin renkleri yeniden tespit edilecek, iki haftada bir normalleşme uygulaması güncellenecek

	DÜŞÜK RİSKLİ	ORTA RİSKLİ	YÜKSEK RİSKLİ	ÇOK YÜKSEK RİSKLİ
HAFTA SONU SOKAĞA ÇIKMAK	SERBEST	SERBEST	PAZAR YASAK	PAZAR YASAK
AKŞAM SOKAĞA ÇIKMAK	YASAK (21.00-05.00)	YASAK (21.00-05.00)	YASAK (21.00-05.00)	YASAK (21.00-05.00)
+65 VE -20 YAŞ	SERBEST	SERBEST	GEVŞETİLECEK	GEVŞETİLECEK
OKUL ÖNCESİ	AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK
İLKOKULLAR	AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK
8. VE 12. SINIFLAR	AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK
ORTAOKULLAR	AÇIK	AÇIK	KAPALI	KAPALI
LİSELER	AÇIK	AÇIK	YÜZ YÜZE SINAV	YÜZ YÜZE SINAV
KAFELER/RESTORANLAR/ PASTANELER/ TATLICILAR/ ÇAY BAHÇELERİ	07.00-19.00 %50 KAPASİTE	07.00-19.00 %50 KAPASİTE	07.00-19.00 %50 KAPASİTE	KAPALI
HALI SAHA/ YÜZME HAVUZU	09.00-19.00	09.00-19.00	KAPALI	KAPALI
KAMU KURULUŞLARI *	NORMAL	NORMAL	NORMAL	NORMAL
NİKAH SALONLARI	100 KİŞİYE KADAR 1 SAAT	100 KİŞİYE KADAR 1 SAAT	50 KİŞİYE KADAR 1 SAAT	50 KİŞİYE KADAR 1 SAAT
GENEL KURULLAR	300 KİŞİYE KADAR	300 KİŞİYE KADAR	300 KİŞİYE KADAR	YASAK

* İhtiyaç halinde valilikler farklı düzenleme yapabilecek

Restoran, lokanta, kafeterya gibi yerler çok yüksek riskli iller dışında faaliyetini 07.00-19.00 arasında **yüzde 50 kapasiteyle sürdürebilecek.**

Kamunun çalışma saatleri tüm Türkiye'de **normale döndürülecek**, ihtiyaç halinde valilikler farklı düzenlemeler yapabilecek.

65 yaş üstü ve 20 yaş altı vatandaşlar için kısıtlamalar düşük ve orta riskli illerde kaldırılırken, yüksek ve çok yüksek riskli illerde sokağa çıkma süresi uzatılacak.

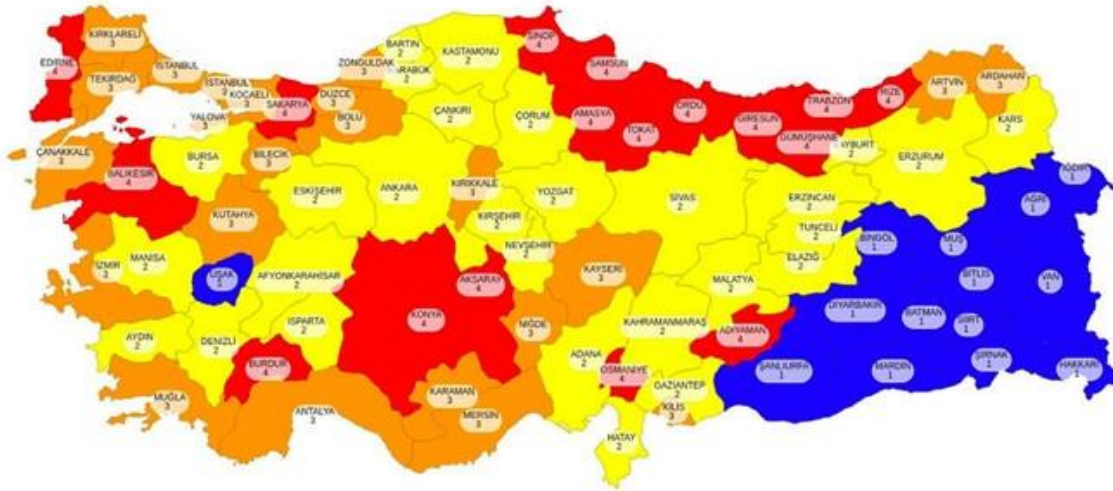
Nikah ve nikah merasimi şeklindeki düğünler, düşük ve orta riskli illerimizde 100 kişiyi, yüksek ve çok riskli bölgelerde 50 kişiyi geçmemek ve 1 saati aşmamak kaydıyla yapılabilir.

Sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, kooperatifler ve benzeri kuruluşların genel kurulları düşük, orta ve yüksek riskli illerde katılımı **300 kişiyi** geçmeyecek şekilde yapılabilir.

Halı saha, yüzme havuzu ve benzeri tesisler düşük ve orta riskli kentlerde sabah 09:00 ile akşam 19:00 arasında faaliyet gösterebilir.

Her hafta risk durumuna göre illerin renkleri yeniden tespit edilecek, **iki haftada bir normalleşme uygulaması güncellenecek**.

Öte yandan tedbirlerin sıkılaştırılması veya gevşetilmesi kararının salgının her bir ilimizdeki iyileşme veya kötüleşme durumuna göre verileceğini belirten Erdoğan, "Vatandaşlarımız salgın tedbirlerine ne kadar riayet ederlerse illerinin normalleşmeye o kadar hızlı geçebilmesini sağlayacaklardır" ifadesini kullandı.

covid19.saglik.gov.tr

Bakan Koca, illerin gruplandırıldığı haritayı paylaştı

İstanbul ve İzmir yüksek riskli, Ankara orta riskli

Erdoğan'ın açıklamalarının ardından Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, illerin COVID-19 değerlendirme kriterlerine göre düşük, orta, yüksek ve çok yüksek riskli olarak gruplandırıldığı haritayı paylaştı. Haritada, İstanbul ve İzmir yüksek riskli iller arasında yer alırken, Ankara orta riskli illerden biri oldu.

Çok yüksek riskli iller (Kırmızı)

Edirne, Balıkesir, Sakarya, Burdur, Konya, Aksaray, Sinop, Samsun, Amasya, Tokat, Ordu, Giresun, Gümüşhane, Trabzon, Rize, Osmaniye, Adıyaman

Yüksek riskli iller (Turuncu)

İstanbul, İzmir, Kırklareli, Tekirdağ, Kocaeli, Yalova, Çanakkale, Muğla, Antalya, Kütahya, Bilecik, Düzce, Bolu, Zonguldak, Karaman, Mersin, Niğde, Kırıkkale, Kayseri, Kilis, Artvin, Ardahan

Orta riskli iller (Sarı)

Ankara, Bursa, Manisa, Aydın, Denizli, Isparta, Afyonkarahisar, Eskişehir, Çankırı, Kastamonu, Karabük, Bartın, Çorum, Yozgat, Kırşehir, Nevşehir, Sivas, Kahramanmaraş, Adana, Gaziantep, Hatay, Malatya, Erzincan, Tunceli, Elazığ, Bayburt, Erzurum, Kars

Düşük riskli iller (Mavi)

Uşak, Şanlıurfa, Diyarbakır, Bingöl, Muş, Bitlis, Batman, Mardin, Siirt, Şırnak, Hakkari, Van, Ağrı, Iğdır

Erdoğan: İhracat, şubatta 16 milyar doları aştı

Şubat ayına ilişkin dış ticaret verileri bugün 11:30'da açıklanacak. Cumhurbaşkanı Erdoğan, dünkü açıklamalarında şubat ayında ihracatın yüzde 9.6 artışla 16 milyar doları aştığını duyurmuştu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, şubat ayında ihracatın %9.6 artışla 16 milyar doları aştığını, ilk iki ayda dış ticaret açığının %15.3 azaldığını söyledi.

Erdoğan, kabine toplantısının ardından dün akşam yaptığı açıklamada, "2021 yılına iyi bir başlangıç yapan ihracatımız Şubat ayında önceki yılın aynı ayına göre %9.6 artışla 16 milyar doları aşmıştır. Böylece yılın ilk iki ayı itibarıyla dış ticaret açığımız %15.3 azalmış ve ihracatın ithalatı karşılama oranı %82.9'a çıkmıştır. Gelişmeler ihracattaki artışın önümüzdeki aylarda da süreceğine işaret ediyor" dedi.

Şubat ayına ilişkin veriler bugün Ticaret Bakanlığı tarafından saat 11:30'da açıklanacak.

TÜİK Başkanlığına Sait Erdal Dinçer atandı

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına (TÜİK) Prof. Dr. Sait Erdal Dinçer atandı.

Prof. Dr. Sait Erdal Dinçer'in Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına (TÜİK) atanmasına ilişkin karar Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla Resmi Gazete'de yayımlandı.

Türkiye İstatistik Kurumu'nda Muhammed Cahit Şirin, 1 yılı dolmadan görevden alınmış, Şirin'in yerine TÜİK Başkanlığına vekaleten, Başkan Yardımcılığı görevini yürüten Ahmet Kürşat Dosdoğru getirilmişti.

Sait Erdal Dinçer kimdir?

Sait Erdal Dinçer, 1986-1990 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Jeoloji Mühendisliği okudu. Aynı üniversitede İşletme Mühendisliği bölümünde yüksek lisans yaptı.

Dinçer aynı zamanda 1992-1995 yıllarında Marmara Üniversitesi ekonometri alanında yüksek lisans yaptı. Dinçer doktorasını da Marmara Üniversitesi ekonometri bölümünde yaptı. Dinçer iyi derecede İngilizce biliyor.

Tarımda yüzde 4.8 büyüme çiftçiye ne kadar yansıdı?

Ali Ekber YILDIRIM

01 Mart 2021 Pazartesi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2020 yılı büyüme verilerini açıkladı. Türkiye ekonomisi 2020'de yüzde 1.8 büyürken, tarım sektöründeki büyüme yüzde 4.8 oldu. Sanayi sektörü yüzde 2 büyüme kaydederken, hizmetler sektörü yüzde 4.3, inşaat sektörü ise yüzde 3.5 küçülme yaşadı.

Pandemi sürecinde en çok büyüyen sektörler ise, yüzde 21.4 ile finans ve sigortacılık sektörü ile yüzde 13.7 ile bilgi ve iletişim sektörü oldu.

Ekonomi, tarım büyürken kişi başına milli gelir son 11 yılın en düşük seviyesine 8 bin 599 dolara indi. Ekonomi ve tarım büyüyor, insanlar yoksullaşıyor. Bu gerçeği de görmezden gelemeyiz.

Tarım, ekonomiden daha hızlı büyüdü

Türkiye'nin sahip olduğu tarımsal potansiyel dikkate alındığında tarımdaki büyüme şaşırtıcı değil. Pandemi sürecinde hemen hemen hiç destek sağlanmaması, birçok yanlış uygulamaya rağmen tarım yüzde 4.8 büyüyebiliyorsa, doğru politikalarla çok daha büyük gelişmelerin kaydedileceği çok açık.

Pandemi sürecinde tarımın ve gıdanın önemine vurgu yaparken hep şunları söyledik; çiftçiler, tarımda çalışanlar, gıda üreticileri, tıpkı sağlık çalışanları gibi 24 saat boyunca işlerinin başında. Sokağa çıkma yasağı olsa bile tarlada, bağda, bahçede, ahırda üretime devam ediyor. Bu üretim sayesinde tarım sektörü yüzde 4.8 büyüdü.

Bitkisel üretim artışı

Türkiye İstatistik Kurumu'nun daha önce açıkladığı 2020 Bitkisel Üretim İstatistikleri de tarımda büyüme kaydedileceğine işaret ediyordu. Bir önceki yıla göre 2020 yılında tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerde yüzde 8.7, sebzelerde yüzde 0.3, meyveler, içecek ve baharat bitkilerinde yüzde 5.8 oranında artış sağlandı.

Tarım ürünlerine talep arttı

Pandemi süreci, tarım ve gıda ürünlerinde talebi artırdı. Bu sürecin ne kadar devam edeceği belli olmadığından ülkeler ve bireyler ekonomik olanaklarına göre ihtiyacından daha fazla ürün almaya, stoklarını artırmaya yöneldi. Buğday başta olmak üzere hububat ürünleri, bitkisel yağlar ve bakliyat ürünlerine yönelik talepte ciddi artış var. Bu talep fiyatları artırıyor. Artan fiyatlar bu ürünlerin üretimine yönelmeyi sağlıyor.

Kriz dönemlerinde tarıma yönelme artıyor

Geçmiş yıllarda olduğu gibi ekonominin krize sürüklendiği, sanayide, hizmetler sektöründe daralmanın en üst seviyelerde olduğu dönemlerde tarım sektörü sığınılan bir liman oldu. Pandemi sürecinde de tarıma yönelmenin arttığı görüldü. Kentte işi bozulan, işini kaybedenler daha önce geldikleri kırsala dönerek tarımsal üretimle geçimlerini sağlamaya çalışıyor.

Sorunlara rağmen büyüme

Tarımda elbette ciddi sorunlar var. 2020 yılına bakıldığında girdi fiyatlarının artması en önemli sorunlardan birisi oldu. Gübrede fiyat artışı yüzde 70-80'leri buldu. Hayvancılığın temel girdisi yemdeki fiyat artışı ise yüzde 60 seviyelerinde gerçekleşti. Fiyatı artmayan hiç bir tarımsal girdi yok. Hepsinde fiyatlar arttı. Ama çiftçinin ürettiği ürünün fiyatı aynı oranda artmadı.

Borcunu ödeyemediği için traktörü, tarlası haczedilen çiftçiler, üretim yapmakta zorlananlar oldu. Ancak, artan talep ve fiyat artışı tarımsal üretimi daha cazip hale getirdi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin "ekilmedik bir karış toprak bırakmayın, ürettiğiniz ürünü tarlada bırakmayız " çağrılarını ile nasıl olsa ürünümü satarım beklentisi ile üretimi artıranlar da oldu.

Yeni çiftçiler yeni yatırımlar

Pandemi döneminde tarım ve gıda ürünlerine olan talep sektöre yeni yatırımların yapılmasını sektöre yeni aktörlerin girmesine de neden oldu. Bunların bir bölümü daha önce çiftçilik yapan ancak geçimini sağlayamadığı için kente göç edenlerdi. Bir bölümü ise dünyada tarım ve gıda ürünlerine olan talebi görerek sektöre yatırım yapanlar. Tarım ürünleri bir yatırım aracına dönüştü. Hasat döneminde tonu 1650 lira açıklanan ekmeklik buğdayın fiyatı bir kaç ayda 2 bin 200 liranın üzerine çıktı. Arpa, mısır, ayçiçeği ve diğer bazı ürünlerde benzer fiyat artışları oldu. Bu da özellikle tarım ve gıda üretimine yönelmeyi artırdı.

Tarımın potansiyeli çok daha yüksek

Tarımsal potansiyeli dikkate alındığında, doğru politikalarla, iyi bir planlama ile pandemi sürecinde dünyada yıldızı parlayan ülkelerden birisi Türkiye olabilir. Yaklaşık 4 milyon hektardan fazla ekilmeyen tarım arazisine sahip olan Türkiye'de yüksek girdi maliyetleri nedeniyle üretim yapmakta zorlanan, ürettiği ürünü değerinde satamadığı için para kazanamayan çiftçiler var. Tarımsal destekler amacına uygun kullanılmıyor. Destekler çok geç açıklanıyor ve geç ödeniyor. Pandemi döneminde gözle görülür bir destek sağlanmadı. Açılan destek paketlerinde çiftçi yok sayıldı. Yüksek girdi fiyatları, haciz, kredi, borç sarmalındaki çiftçiler tüm olumsuzluklara rağmen üretime devam ederek bu büyümeyi sağladı. Fakat, bu büyümenin çiftçilere yansımadağı da ortada. Çiftçi her geçen gün yoksullaşıyor.

En az desteklenen sektör

Daha önce de yazdığımız gibi pandemi sürecinde en az desteklenen tarım sektörü olduğunu da unutmayalım. Bu süreçte tarıma yönelik atılan adımlar çok zayıf kaldı. Çiftçilerin 2019 yılı destekleri bu dönemde ödendi. Sanki yeni destek veriliyormuş gibi algı yaratıldı. Oysa verilen destek hak edilmiş ve gecikmiş 2019 ürünü destekleriydi. Çiftçilerin sadece Mayıs ve Haziran 2020 dönemine ait düşük faizli tarımsal kredi borçları 6 ay ertelendi. Yıl bitmeden bu borçlar ödendi. Tohum desteğı sadece yazlık ekim yapan birkaç ille sınırlı kaldı. Hazine arazileri tarıma açılıyor diye algı yaratıldı. Yaklaşık 4 milyon hektar arazi boş dururken, ekilemezken, 14 bin hektar hazine arazisi tarıma açılıyor diye adeta yaygara koparıldı. Hayvancılığa yem desteğı büyükbaş hayvancılık yapanlara 20 başa kadar hayvan başına bir seferlik 65 lira, küçükbaş hayvancılık yapanlara 50 başa kadar hayvan başına 6.5 lira destek sağlandı. Pandemi sürecinde diğer ülkelerle, diğer sektörlerle karşılaştırıldığında en az desteklenen tarım sektörü buna rağmen büyüme kaydediyorsa üretenleri, çiftçileri ayakta alkışlamak gerekiyor.

Özetle tarımda sağlanan büyüme elbette çok önemli. Türkiye potansiyelini doğru kullandığında tarım ve gıda sektörü ekonominin lokomotifi olur. Üretimde, ihracatta, büyümede çok daha büyük katkısı olur.

Tarım ve gıdada bizi nasıl bir gelecek bekliyor?

Ali Ekber YILDIRIM

02 Mart 2021 Salı

Küresel ısınma, iklim değişikliği, koronavirüs (COVID-19) ve benzeri salgınlar gezegenimizin geleceğini tehdit ediyor. Bu tehditlerin birinci derecedeki sorumlusu insan...

Gelecekte de artan nüfusu beslemenin önündeki en büyük engel, iklim değişikliğinin yaratacağı olumsuzluklar olacak. Kuraklık, su sorunu artarak devam edecek. Kimyasallarla kirletilen, çoraklaşan tarım alanları istenilen verimi vermeyecektir.

Tahminlere göre, 2050 yılında dünya nüfusu 10 milyara ulaşacak ve en az üçte ikisi kentlerde yaşayacak. Bu nüfusu beslemek için bugünkü gıda üretiminin en az yüzde 50 artırılması gerekiyor. Bu nasıl sağlanacak?

Küreselleşme ile dayatılan tek tip, fast-food beslenme modeli ile tarımda biyoçeşitlilik yok oluyor. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO), "Meyve ve Sebzeler-Beslenme Esaslarınız" başlıklı raporuna göre, dünyada 400 bin bitki türü var. Tarımın başlangıcından bu güne 7 bin tür toplanmış ve yetiştirilmiş. Dünya gıda arzı sadece 200 bitki çeşidine bağlı. Bunların çoğu da meyve ve sebzelerdir. Tüketilen gıdanın 4'te 3'ünü sadece 12 tür sağlıyor. Sadece 9'u bitkisel üretimin yüzde 66'sını oluşturuyor.

Binlerce bitki çeşidi varken sadece 9 tanesi bitkisel üretimin yüzde 66'sını oluşturması, çeşitliliğin ne kadar azaldığını gösteriyor.

Genellikle, "pazar bunu istiyor", "ticari değeri yok" denilerek ürün çeşitliliği yok ediliyor. Elma örneğinde olduğu gibi, dünyada 6 binden, Türkiye'de 500'den fazla elma çeşidi olduğu tahmin ediliyor. Pazara, markete gittiğinizde Granny Smith, Gala, Fuji, Golden gibi en fazla 3-4 çeşit elma bulabiliyorsunuz.

Yerel tohumların önemi artacak

Küreselleşme ile dayatılan tek tip beslenme modeline karşı, son yıllarda yerel ürünlere ilgi arttı. Yerel beslenme modelleri ön plana çıktı. “Mili tohum”, “yerel tohum” çalışmaları ile bu değerlere sahip çıkılmaya çalışılıyor. Önümüzdeki yıllarda yerellik daha ön plana çıkacak. “Yerelde üret, yerelde tüket”, “yerli malı tüket” benzeri kampanyaları daha çok göreceğiz.

Dünyada beslenme alışkanlıkları da değişiyor. Bitkisel proteinler ön plana çıkıyor. Bu nedenle bakliyat ürünlerine olan talep hızla artıyor. Bakliyat ürünlerinin yıldızı her geçen gün daha da parlıyor.

Bakliyatın yıldızı parlıyor

COVID-19 ortaya çıkması ve hızla yayılması tüketim alışkanlıklarını değiştirdi. Son yıllarda bakliyat ürünlerine yönelik talep artışı pandemi sürecinde daha da hızlandı. Et yerine bakliyat ürünlerinin yoğun olarak tüketileceği bir dönem geliyor. Geçmişte yoksulların yiyeceği olan bakliyat ürünleri şimdilerde sağlıklı beslenmek isteyen, parası olan zenginlerin yemeğine dönüşüyor.

Bu değişimi öngören ve hatta yönlendiren ülkeler, bakliyat üretimine ve elde edilen ürünlerin teknoloji ile işlenerek tüketiciye sunulmasına yönelik yatırımlarını hızlandırıyor. Özellikle Kanada bu konuda öncülük yapıyor.

Hububat, tahıl üretiminde büyük başarılar elde eden Rusya, Ukrayna, Kazakistan bakliyat üretiminde de söz sahibi olmak için önemli adımlar atıyor.

Bakliyat ürünlerinin en önemli özelliği sürdürülebilir tarıma olan katkısı. Tarım alanlarında sürdürülebilirliğin sağlanması yönüyle de bakliyat ürünlerinin önemi daha da artıyor.

Küresel Bakliyat Konvansiyonu (GPC) verilerine göre sadece pandemi döneminde yani son 1 yılda dünya bakliyat tüketiminde yaklaşık yüzde 9'luk bir artış oldu. Tüketiciler, bu süreçte uzun ömürlü, korunması kolay, bozulma süreci çok daha uzun olan bakliyat gibi ürünlere yöneldi. Bakliyattan elde edilen bitkisel besin maddelerine ciddi yönelme var. Bakliyatın ilerde kırmızı etin yerine alabileceği ifade ediliyor.

Koronavirüsün dayattığı yeni tarım düzeni

Dünyayı sarsan COVID-19, yaşamın her alanını olduğu gibi tarım ve gıda sektörünü de derinden etkiliyor. Üretimden tüketime, ürün deseninden, dış ticarete kadar yeni politikalar uygulanıyor.

Tarım ve gıdanın stratejik önemini artıran yeni dönemde, kendine yeterlilik temel ilkelerden birisi olarak öne çıkıyor.

Korumacılık her geçen gün artıyor. Dünya Ticaret Örgütü ve diğer uluslararası kuruluşlar korumacılığın ticarete olumsuz etkileyeceğini öne sürseler bile, devletler daha korumacı bir tarım politikası ile yerli üretimi destekleyecek. Bunun ilk uygulamalarını koronavirüs salgınının en yaygın olduğu günlerde birçok ülke tarafından açıklanan destek paketlerinde gördük.

Gıda milliyetçiliği güçleniyor. Tarımda üretici ülkeler bu avantajını kullanarak öncelikle kendi ihtiyaçlarını karşılayacak. İhraç edecekleri ürünler için gerektiğinde vergi koyacaklar. Rusya'nın 2020'den sonra 2021'de de buğday, arpa, mısır, ayçiçeğinde uyguladığı ihracat vergisi ve kota uygulaması gibi. İthalatçı ülkeler ise vergileri indirerek veya sıfırlayarak daha ucuza ithalat yapmak için önlemler almaya devam edecek.

Tarım ve gıdada ticaret kısıtlamaları yoksulların gıdaya erişimini zora sokacağı ve fiyatların artacağı özellikle vurgulanıyor. Bu yıl buğday başta olmak üzere tahıllarda, ayçiçeği yağı başta olmak üzere bitkisel yağlarda, yem hammaddelerinde fiyat artışları son 6 yılın zirvesine ulaştı.

Bu yeni dönemde tarımda teknoloji kullanımı daha çok yaygınlaşacak. Koronavirüs nedeniyle insan hareketlerinin kısıtlanması, işgücü olanaklarının daralması teknolojiye olan talebi artıracak. Ziraî ilaçlama, ekim, hasat başta olmak üzere birçok alanda teknoloji yoğun çalışılacak. Dijital yaşamla birlikte dijital tarım da artacak. Drone teknolojisi, sensörler, uzaktan algılama sistemleri tarım dünyasında daha yaygınlaşacak.

Tüketim alışkanlıkları değişiyor

Koronavirüsün etkisi ile gıdada tüketim alışkanlıkları büyük oranda değişti ve değişmeye devam edecek. Ambalajlı gıdalara, konserve, son tüketim tarihi uzun olan ürünler daha çok tercih ediliyor.

Güvenli gıdaya erişimde aile çiftçiliği, küçük üreticiliğin bu dönemde daha çok öne çıkması bekleniyor. Koronavirüsün ve benzer salgınların doğanın, çevrenin tahrip edilmesi, endüstriyel üretimlerin yaygınlaşması ile ortaya çıktığı fikri yaygınlaşıyor. Bu nedenle şirket tarımı yerine, doğa ile dost aile çiftçiliğinin önemi artıyor. Kooperatifçiliğe ve kooperatif ürünlerine yönelik olumlu bakışın artarak devam etmesi bekleniyor.

Türkiye için birçok fırsat var

Yeni tarım düzeninde, üretim odaklı, ülke potansiyelini doğru değerlendiren politikalarla Türkiye, çok önemli avantajlar elde edebilir. Türkiye'nin kendisine yeterli olduğu ve dünyada ihracatta söz sahibi olduğu çok sayıda ürün var. İlk akla gelenler, fındık, üzüm, kayısı, incir, limon, mandalina, nar, portakal, mandalina, elma, şeftali,

greylurt, havuç, domates, kabak, biber, hıyar, bezelye, ıspanak, pırasa, lahana, marul, patlıcan.

İklimi, biyoçeşitliliği, tarım alanları, ürün deseni ile büyük zenginliğe sahip olan Türkiye, hem kendi ihtiyacını üretebilir hem de başka ülkeleri de besleyebilir potansiyele sahip. Bunun için tarımsal girdilerin temininde, tarımsal desteklemelerde, araştırma, geliştirme, teknoloji kullanımında üretimi ve çiftçiyi destekleyici politikalar uygulanması gerekir.

“Gelecekte tarım çok önemli olacak”

DÜNYA gazetesinin kurucusu Nezih Demirkent, 25 yıl önce, “gelecekte tarım çok önemli olacak” diyerek bu alanda uzmanlaşmamı istemişti. Gerçekten de tarım çok daha önemli oldu. Gelecekte daha da önemli olacak. DÜNYA gazetesi 41 yaşında. Benim de gazetedeki 33. yılım. Böylesine saygın bir gazeteyi kuran Nezih Demirkent ve Prof. Dr. Işın Demirkent’i saygıyla ve özlemle anıyorum. DÜNYA’yı en zor dönemde yaşatarak bugünlere ulaştıran Didem Demirkent, Osman S. Arolat, Hakan Güldağ, Anadolu’daki temsilci arkadaşlarım, kuruluşundan bugüne gazeteye emeği geçen gazetenin dağıtıcısından, genel yayın yönetmenine kadar herkesi saygıyla selamlıyorum. En büyük teşekkürümüz ise siz okurlarımıza. Sizler olmasaydınız DÜNYA 41 yıl yaşayamazdı. Sağlık ve bereketle nice yıllar dilerim.

İrfan Donat

Tarımda kişi başına düşen milli gelir 2.836 dolar

01 Mart 2021 Pazartesi, 17:38

Türkiye ekonomisi salgının etkili olduğu 2020 yılında yüzde 1.8 büyüyerek, G-20 ülkeleri arasında Çin ile birlikte büyüyen iki ülkeden biri oldu.

Büyümenin detaylarına baktığımızda tarım sektörü de 2020 yılının son çeyreğinde yüzde 4 büyüdü.

Böylece 2020 yılında tarım sektöründe yüzde 4,8 büyüme gerçekleşti.

Tarımdaki büyümeye iki açıdan bakmakta fayda var:

1- Diğer sektörlerle göre performansı ve maliyeti

2- Kendi içerisinde ne anlam ifade ettiği

Tarım sektörü 2020'de diğer sektörlerle nazaran neredeyse hiçbir ekstra destek ya da teşvik almadı. Ufak tefek dokunuşlar dışında herhangi bir yardım paketi açıklanmadı. Deyim yerindeyse **çiftçi biraz da kaderine terk edildi.**

Ama buna rağmen üretici, üzerine düşeni fazlasıyla yaparak her türlü risk ve koşula rağmen kendi imkanlarıyla üretimini aralıksız sürdürdü.

Hizmet sektörü, otomotiv, inşaat, ulaştırma ve turizm sektörleri için açıklanan çok ciddi destek ve teşvik paketlerini düşündüğümüzde tarım sektörü ekonomik büyümeye **sıfır maliyetle** katkı sağlamıştır.

Üstüne üstlük girdi fiyatlarındaki olağanüstü yükseliş ve satış fiyatlarındaki baskılanmayı da göz önüne aldığımızda tarımdaki büyüme daha anlamlı ve değerli hale gelmektedir.

Bu konunun ilk boyutuydu...

İkinci boyut ise sektörün kendi içinde söz konusu büyümenin ne anlama geldiğidir.

Tarım sektörüne ilişkin pozitif büyüme rakamı açıklandığında genelde sektörden şöyle bir tepki geliyor: “E o zaman biz neden büyüyemedik? Büyümeyi biz neden hissetmedik?”

Bu tepkiyi tıpkı enflasyon açıklandığında tüketicinin gıda enflasyonuna yönelik olarak “Bu fiyatları TÜİK nereden alıyorsa biz de oradan alışveriş yapalım” eleştirisine benzetiyoruz.

YILIN İKİNCİ YARISI DAHA KRİTİK

Bilindiği üzere çeyrekssel bazda baktığımızda tarım sektörü açısından en kritik dönem, yılın ikinci yarısını temsil eden **üçüncü ve dördüncü çeyreklerdir**.

Haziran’ı da içine katmak suretiyle Temmuz-Aralık ayları **tarımsal üretim ve hasadının en yoğun olduğu dönem** olarak bilinir.

Dolayısıyla sektörün büyüme verilerini doğru okumak ve analiz etmek adına yılın üçüncü ve dördüncü çeyreğine daha dikkatli bakmakta fayda var.

Zira bu veriler tabloyu doğru okumak açısından daha anlamlı ve mantıklı olacaktır.

Gelin yılın tamamına bir göz atalım...

Tarım sektörü açısından yılın tamamında **pozitif bir büyüme** yaşandı.

İlk çeyrekte yüzde 1,8 büyümeye karşın, **ikinci çeyrekte yüzde 3.7** büyüme söz konusu.

Üçüncü çeyrekte yüzde 6 ve bugün açıklanan **son çeyrekte de yüzde 4 büyüme** görüyoruz.

Geçen yılın son çeyreğindeki büyümenin de yüzde 2.5 olduğunu hatırlatalım.

Bu şekliyle **tarım sektörü 2020 yılında ortalama yüzde 4.8 büyüdü.**

Bu haliyle **tarım sektörü aralıksız 10 çeyrektir (2,5 yıldır) pozitif bir büyüme** sergiliyor.

Genel itibariyle bu yıl **olumsuz iklim koşullarının** tarımsal üretim ve rekolteye etkisi **sınırlı kaldı** diyebiliriz.

Diğer taraftan üreticilerin önemli bir kısmı, yüksek girdi maliyetleri ile baskılanmış üretici satış fiyatı arasında sıkışıp kalsa da üretime devam ettiği sonucu çıkıyor.

Öte yandan burada **pandemiye özel bir durumun** da altını çizmek lazım.

Zira pandemi sürecinde **buğday, arpa, mısır, ayçiçeği** gibi spesifik tarım emtiasının hem küresel hem de yurtiçi talep-fiyat korelasyonu sonucu artan üretim motivasyonu da tarımdaki büyümede gözden kaçırılmaması gereken bir başka etken.

İşlenmemiş diğer bazı gıda ürünlerinde de benzer bir seyirden bahsetmek mümkün.

Tabi bu tabloyu okurken ve yorumlarken şöyle bir “**sabit yaklaşım tembelliğine**” de kapılmamak lazım: “Üretici zarar etse de nasılsa üretmeye devam ediyor.”

Bu kısa vadede doğru bir tespit gibi gözükabilir ama orta ve uzun vadede benzer şekilde geçerli olmayacaktır. Zaten kırsalda yaşanan nüfus, devam eden göç olgusu, ekim alanlarındaki daralma ve gençlerin tarıma sıcak bakmayan yaklaşımı bunun somut örneklerini teşkil ediyor.

Burada şu noktanın da altını çizelim.

Bugün tarım sektöründe "dezavantaj" olarak yorumlanan küçük ölçekli üreticiler-küçük aile işletmeleri aslında mevcut tarımsal modele en dayanıklı kesim olarak karşımızda duruyor. Plansız, oynak ve öngörülemez bir tarımsal sistemde şirket ölçeğindeki kurumsal işletmeler belirli bir süre zararı üstlense de orta ve uzun vadede o işte kalmaz, çıkar gider.

İşte o yüzden Türkiye'de küçük çaptaki üreticilerin korunup desteklenerek, mümkünse etkin ve işlevsel bir kooperatif çatısı **altında** ölçeğinin büyütülmesi sürdürülebilir bir büyüme modeli için elzemdir.

KİŞİ BAŞINA MİLLİ GELİRDE 14 YILIN EN DÜŞÜK SEVİYESİ

2020 yılında kişi başına düşen milli gelir 614 dolar azalarak 8.599 dolara geriledi ve son 14 yılın en düşük seviyesini gördü.

Üretici maliyetleri ve tüketici fiyatları artarken, alım gücümüz azalıyor.

Bu tablo kırsalda maalesef daha kötü.

Tarım nüfusunda kişi başına düşen milli gelir 2.836 dolar seviyesinde.

Bugün tüm dünyada kırsal ile kent arasında bir milli gelir farkı vardır ama bu genelde iki katını geçmez.

Türkiye’de ise kırsal ile şehir arasındaki kişi başına düşen milli gelir makası 3 kattan fazla açılmış durumda.

Dolayısıyla verileri yorumlarken, büyümenin kırsaldaki yansımasına, üreticinin refahına sağladığı katkıya ve etkiye de bakmakta fayda var.

SEKTÖRÜN BÜYÜMESİNİN ÖNÜNDEKİ RİSKLER

Peki önümüzdeki çeyreklerde tarımsal büyüme açısından nelere odaklanmak lazım?

Tarım sektöründeki büyüme ya da küçülme performansında, sezonsal bazda farklı sebep ve dolayısıyla farklı sonuçlar ortaya çıkabiliyor.

Bunların başında gelen ve en öngörülemez olanı iklim kaynaklı **olumsuz hava olayları**.

Örneğin şuan kuraklık riski medyanın gündeminden düşmüş gibi gözükse de tarım sektörü açısından üreticilerin gündeminden düşmüş değil...

Nisan ayına kadarki yağışlar birçok ürün için kritik önemde...

Ve bu, maalesef çok fazla kontrol edebileceğimiz bir alan değil.

Teknolojik gelişmeler ışığında iklime ilişkin riskleri minize etmeye ya da yönetmeye çalışsak da söz konusu risklerle mücadelede insanoğlunun müdahalesi sınırlı kalıyor.

Örneğin iklim koşulları iyi gitmemiş olabilir ve olumsuz hava şartları sonucu rekolte/verim kaybı yaşanabilir ya da hastalık ve zararlıdan dolayı üretim azalmıştır.

Tüm bunlar tarımda büyümeyi olumsuz etkiler. Ya da iklim şartları normal seyrinde gittiyse tarımda büyümeye pozitif katkı sağlayabilir.

Diğer bir etken de **tarımda sürekli bir üretim dalgalanmasının yaşanmasıdır.**

Örümcek ağı teoremi her daim yanı başımızda duruyor.

İthalata bağımlı bir üretim modelinde hissedilen kur baskısının girdi maliyetlerine yansması ve üretici satış fiyatlarındaki baskılanma da üretimin kırılganlığına dair bir diğer faktör. Bu da büyüme üzerinde bir tehdit.

O yüzden farklı dönemlerde çiftçi üretimden vazgeçmiş ya da daha az üretmeye meyilli olabiliyor. Ya da daha az girdi ile daha az üretime razı kalabiliyor.

İşte o yüzden büyümenin arka planındaki faktörleri, neden ve sonuçlarını doğru okumak gerekir.

TARIM SEKTÖRÜ NE KADAR ESNEK?

Birçok sektör, farklı risk ve fırsat senaryolarına göre **büyüme-küçülme** ya da **kapasite artışı ve düşüşü** gibi konularda daha esnek olma şansına sahip.

Örneğin otomotiv sektöründe talepte keskin bir düşüş yaşanırsa 3 vardiya çalışan üretim bandını tek vardiyaya düşürme ya da geçici süre üretime ara verip, piyasa normale dönünce üretime yeniden kaldığınız yerden devam etme şansınız olabilir.

Ama bu senaryo tarım sektörü için pek geçerli değildir.

Talepte keskin bir düşüş olsa dahi eğer bir çiftliğiniz varsa ve süt üretiyorsanız orada **üretime ara verme şansınız yok.**

Ya da **yumurta sektöründeyseniz üretimi** bir anda azaltamazsınız.

Veyahut domates fideleri toprakla buluştuktan sonra hasadı durdurma ya da geciktirme şansınız yok.

Eğer bunları yaparsanız hayvancılık tarafında ya o hayvanlar satılmış ya da kesime gitmiş demektir. Bitkisel üretim tarafında da söz konusu ürünler büyük ihtimal tarlada kalmış ve çöp olmuştur.

Dolayısıyla tarımsal üretim hassas bir alandır ve farklı bir dinamiği vardır.

O yüzden her fırsatta “kırsaldaki şartlar ve gerçekler göz önüne alınarak bir politika ortaya konulmak zorunda” diyoruz.

Özetle, tarımdaki büyümeyi önemsiyoruz ve bunu yorumlarken söz konusu **büyüme rakamlarının kırsaldaki yansmasını** ve **çiftçi üzerindeki etkisini** her boyutuyla analiz etmemiz gerektiğini düşünüyoruz.

TÜİK: “Büyüdük!” Vatandaş: “Biz mi?”

Alaattin AKTAŞ

02 Mart 2021 Salı

✓ *Son çeyrekte sektörler toplamında yüzde 5 büyüme kaydedildi, vergi katkısıyla toplam büyüme yüzde 5.9'u buldu.*

✓ *Sanayi, istihdam yaratmadan ve kapasite kullanımını artırmadan yüzde 10.3'lük bir büyümeye erişti.*

✓ *Neredeyse her yer kapalıydı ama hizmetler sektöründe yüzde 4.6 büyüme kaydedildi. Hele hele ikinci çeyrekteki yüzde 26'lık küçülme ve üçüncü çeyrekteki sıfır büyümeden sonra son çeyreğin yüzde 4.6'lık oranı çok değerli ve şaşırtıcı.*

Türkiye ekonomisi son çeyrekte yüzde 5.9 büyüdü. Bu gerçekleşmeyle birlikte yılın tümündeki oran da yüzde 1.8 düzeyinde oluştu.

Bu arada daha önce yüzde 9.9 olarak açıklanan ikinci çeyrek küçülmesi yüzde 10.3'e, yüzde 6.7 düzeyinde açıklanan üçüncü çeyrek büyümesi yüzde 6.3'e revize edildi.

İkinci ve üçüncü çeyreğin oranları aşağı yönlü 0.4'er puan revize edilmemiş olsaydı son çeyrekteki yüzde 5.9'luk büyümeyle yıllık gerçekleşme yüzde 2'yi bulacaktı.

Ağırlıklıla öncü gösterge niteliğindeki sanayi üretiminde gerçekleşen artıştan yola çıkılarak yapılan tahminler, son çeyrekteki büyümenin yüzde 7 dolayında gelebileceği, yıllık büyümenin de böylece yüzde 2.5'e yaklaşacağı yönündeydi.

Son çeyrek ve bağlı olarak yıllık büyüme bir bakıma tahminlerin altında kalmış oldu.

Büyümedeki soru işaretleri

GSYH sektörler toplamı geçen yılın son çeyreğinde sabit fiyatlarla 450 milyar lira oldu. Bu büyüklüğün tam yarısı hizmetler ve sanayi sektörlerinden oluşuyor.

Toplamda hizmetler sektörünün yüzde 27, sanayi sektörünün yüzde 23 payı var.

Sektörler toplamının son çeyrek büyümesi yüzde 5 düzeyinde. Vergilerdeki artış yüzde 13.4, böylece GSYH büyümesi de yüzde 5.9'u buluyor.

GSYH'nin yarısını oluşturan hizmetler ve sanayi sektörlerinde oluşan performans dikkat çekici. Bu sektörlerdeki son çeyrek büyümesine biraz yakından bakmakta yarar var...

“KAPALIYIZ AMA İŞLER İYİ!”

TÜİK verilerine göre hizmetler sektörü ilk çeyrekte yüzde 2.8 büyüdüktan sonra ikinci çeyrekte adeta çakıldı. Bu sektör ikinci çeyrekte tam yüzde 25.7 küçüldü. Üçüncü çeyrekteki oran sıfır gibi, yalnızca yüzde 0.1'lik bir büyüme var. Ve geliyoruz son çeyreğe, büyüme yüzde 4.6'ya ulaşıyor.

Son çeyrek... Lokantalar kapalı, kafeler kapalı, kahveler kapalı, okullar neredeyse kapalı, okullar kapalı olunca servis hizmeti yok gibi, oteller açık ama kapalı, hafta sonları sokağa çıkma kısıtlaması olduğu için kapalı olması gerekmeyen işyerleri de kapalı, akşamları sokağı çıkmak zaten yasak, hafta sonu saat beşte herkes evinde, AVM'ler sinek avlıyor, berberi, kuaförü deseniz ne saçını kesebileceği müşteri buluyor, ne gelin başı yapabiliyor!

Bütün bu kısıtlamalar varken, hizmetler sektörünün neredeyse yarısı bir büyüklüğe sahip toptan ve perakende ticarete işler iyi gidiyor ve son çeyrek oranı böylece yüzde 4.6 geliyor. Hem de bu büyüme, 2019'un aynı dönemindeki yüzde 8.3'lük büyümesinin üstüne sağlanıyor.

SANAYİ ÜRETİMİ NASIL ARTIYOR?

Sanayide nasıl bir oran ortaya çıkacağı TÜİK'in daha önce bu konuda yaptığı açıklamalardan zaten belliydi. Son çeyrekteki sanayi üretimi yüzde 10.2 artmıştı. GSYH kapsamındaki sanayi sektörünün büyümesi de yüzde 10.3 oldu.

Sanayi üretimi artıyor; iyi hoş da, üretimin adeta rekor kırdığı bu dönemde ne kapasite kullanımında artış var, ne istihdamda.

Ne oldu, henüz farkına varmadığımız olağanüstü bir verimlilik artışı mı yakaladık yani! Öyle olduğunu varsaysak bile o zaman da kapasite kullanımının artması gerekmez mi? Sanki daha az elemanla daha verimli bir çalışma dönemi yaşıyoruz.

Peki sanayici stoğa mı çalışıyor, yoksa ihracat mı patladı da haberimiz yok!

TÜİK de masaya yatırarak

Yalnızca sanayide değil, genel olarak büyüme hızıyla istihdam arasında bir kopukluk yaşandığı ortada ve bu konu TÜİK'in de gündeminde.

TÜİK Başkanı Ahmet Kürşad Dosdoğru, bu kopukluğun e-ticaretin artması, emek yoğun sektörlerde daralma yaşanmış olması ve AVM'lerin kapalı kalması gibi nedenlerden kaynaklanabileceğini ve konuyu bu ayı kastederek detaylı bir şekilde ele alacaklarını ifade etmişti. (Dünya 17 Şubat 2021)

BÜYÜME HIZINDA 2019'A TUR BİNDİRDİK!

Türkiye ekonomisi 2019 yılında yalnızca yüzde 0.9 büyümüştü. Ortada ne pandemi vardı, ne çok önemli başka bir sorun. 2018'in tortusu etkisini gösteriyordu ve büyüme yüzde 1'i bile bulmamıştı.

2020'ye geldik, ikinci çeyrekle birlikte yalnızca bizi değil, bütün ülkeleri kısıpaca alan ve hiç hesapta olmayan bir sorunun içinde bulduk kendimizi...

İşyerleri kapandı, insanlar işsiz kaldı, seyahatler yasaklandı, toplumun geniş bir kesimi kendi kendine kısıtlamalar getirdi. Önceki dönemlere kıyasla hayat durdu adeta...

Ama sonuç; 2020'de 2019'dan "tam bir kat hızlı" büyüdük; yüzde 0.9 olan büyüme hızını yüzde 1.8'e yükseltmeyi başardık.

"Krizden güçlenerek çıkacağız" deniliyordu, doğruymuş meğer!

Abdulkadir Selvi

İstifanın ardından pis kokular

2 Mart 2021

CHP'den istifa eden Denizli milletvekili Teoman Sancar, daha önce Muharrem İnce'nin kuracağı partiye geçecekler arasında ismi yer alınca Kılıçdaroğlu ile birlikte fotoğrafını yayınlamıştı.

Sancar'ın hafta sonu istifası gelince **Muharrem İnce'nin** kuracağı partiye geçeceği yorumları yapıldı.

Ama ardından kaset, şantaj, eşcinsel ilişki, tecavüz, yolsuzluk iddiaları havalarda uçuşmaya başladı. İddialar üzerine **Teoman Sancar'a** ulaşmaya çalıştım. Hatta aramakla yetinmeyip mesaj attım. Çünkü iddialar iğrençti ama tek yanlı olarak bunları paylaşmak istemedim. Belli ki ortada iğrenç ötesi bir durum vardı. Ama bu gayri ahlaki bir ilişki mi, yoksa başka bir hesaplaşma mı yaşanıyordu?

KOMPLO SAVUNMASI

Teoman Sancar'dan hâlâ haber bekliyorum. Ama bu arada bir internet sitesine konuşarak kendisine komplo kurulduğunu savundu. "Komplo kuruldu" demesi dahi istifa öncesinde bir şeylerin olduğuna işaret ediyordu.

KILIÇDAROĞLU'NUN TEPKİSİ

Zaten CHP Genel Başkanı **Kemal Kılıçdaroğlu'na** iletilince, "**Derhal istifa etsin**" dediği söyleniyor. CHP'den istifa eden **Teoman Sancar'ın** "**şifrehaber.com**" isimli internet sitesine yaptığı açıklamadan bir bölümü paylaşmak istiyorum.

EŞCİNSEL İLİŞKİ İDDİASI SORULMUŞ

Önce Denizli milletvekili **Teoman Sancar'a** yöneltilen soruyu aktarmak istiyorum. Hem de noktasına virgülüne dokunmadan.

TEOMAN SANCAR'IN AÇIKLAMALARI

"**Şifre Haber Genel Yayın Yönetmeni Bülent Öztürk'ün İstanbul Ataşehir-Bodrum ve Kuşadası üçgeninde yolsuzluk, tecavüz, eşcinsellik ve danışmanıyla ilgili iddialar, kaset söylentileri konusundaki sorularına 'Komplo**

var, bu komployu da biz bozacağız’ diyen Milletvekili Sancar şöyle konuştu: ‘Sizin aktardığınız tecavüz, İstanbul Ataşehir, Bodrum Kuşadası üçgeni yolsuzluk iddiaları... Eşcinsellik iddiaları... Bunların hepsini duydum, takip ediyorum. Danışmanımın adını, ahlaksızca ve adi bir şekilde karıştırıyorlar, iftira atıyorlar...’”

KASET İDDİASI

Teoman Sancar’ın açıklamaları sadece bunlar değil. Sancar, “Evet, kaset var diye baskı oluşturuldu” diyor.

Açıklamasının o bölümünü aynen alıyorum:

“Evet, kaset var diye, baskı oluşturuldu... Gerekli yerlere şikayetimi yaptım... Her türlü iftiraya, ayrı ayrı belgeleriyle cevap vereceğim... Komplo var, bu komployu bozacak olan da benim...”

Ortada her yönüyle aydınlatılması gereken bir durum var. Deniz Baykal CHP’nin başından bir kaset darbesiyle tasfiye edilmişti. Bu olay elbette ki farklı. Ama işin içinde birtakım kirli ilişkiler olduğu belli.

SORULAR, SORULAR...

Denizli milletvekili Teoman Sancar’ın açıklamaları ışığında madde madde sormak istiyorum.

- 1- İstanbul- Ataşehir-Bodrum ve Kuşadası üçgenindeki yolsuzluk iddiaları nedir?
- 2- Eşcinsellik iddialarından ne kastedilmektedir?
- 3- Teoman Sancar, “Evet, kaset var diye baskı oluşturuldu” dediğine göre, milletvekili bir kasetle tehdit mi edilmektedir?

İĞRENÇ ÖTESİ

Hadi danışmanıya ilgili iddiaların ne olduğunu sormuyorum ama konu yargıyla intikal ettiğine göre tehdit, şantaj, yolsuzluk iddiası, eşcinsel ilişki dahil olmak üzere ortalığa çok büyük bir pislik saçılacak demektir. Şimdiden burnunuzu kapatın derim.

CHP’de kısa bir süre önce cinsel saldırı ve tecavüz iddiaları yargıya taşınmıştı. Ama bu olay çok daha iğrenç. Hatta iğrenç ötesi olduğu anlaşılıyor.

CHP’NİN İÇİ

Sadece CHP’den istifa eden Denizli milletvekili Teoman Sancar’ın ilişkileri etrafında dönen iddialar için bunu söylemiyorum. Sancar’ın söylediği şekilde, hakkında kaset var diye baskı kurulmuşsa, onun arkasında kim ya da kimler var, onun ortaya çıkarılması lazım.

ÇEVİK BİR ABD’DEN DESTEK İSTEDİ Mİ?

28 Şubat’la ilgili yayınlarda en çarpıcı olan, dönemin Başbakan Yardımcısı ve DYP Genel Başkanı Tansu Çiller’in açıklamalarıydı.

DEMİREL'İN 28 ŞUBAT'LA İŞBİRLİĞİ

Darbelerin mağduru ve demokrat misyonun temsilcisi olarak Çankaya Köşkü'ne çıkan **Demirel**, 28 Şubat'ta misyonuna ihanet ederek darbecilerin yanında yer aldı. O nedenle **Çiller**'e verdiği yanıt şaşırtıcı değildi.

Çiller, “Sayın Demirel’e ‘Sincan’dan tanklar geçiyor, eğer bu hükümete bir uyarı ise bunun yasal bir dayanağı yoktur ve bir işlem yapılmak zorundadır. Bunun için de Devlet Denetleme Kurulu’nun (DDK) konuyu araştırması ve yasal süreci başlatması lazım’ dedim. Kendisi ise bana ‘Komuta zincirini bir daha bozdurmam. Sen **Güreş Paşa**’yı bir defa aldın, komuta zinciri bozuldu, senin aklında ne olduğunu biliyorum. Bu komuta zincirini bozdurmak doğru olmaz’ dedi” diyor.

AMERİKA DESTEK OLDU MU?

28 Şubat’ın üzerinden 24 yıl geçti ama birçok yönü hâlâ karanlıkta kalmaya devam ediyor. Onlardan biri de “**Darbeciler Sincan’da yürüttükleri tankları neden Başbakanlığa yürütmedi, darbe yapıp yönetimi ele geçirmedi?**” sorusu. “28 Şubat’ın hedefi **Erbakan**’ı istifa ettirip ülke yönetimini **Mesut Yılmaz**’a teslim etmek miydi?” sorusuna yanıt aranmadı. Oysa 28 Şubat’çıların bir hedefi de Cumhurbaşkanlığıydı. Her darbeye olduğu gibi. **Çevik Bir**’in Cumhurbaşkanı olmak istediği konuşuluyordu. **Çevik Bir**, emekli olduktan sonra Cumhurbaşkanlığıyla ilgili bir soruya, “**Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilirse aday olurum**” diye yanıt vermişti. Peki **Çevik Bir**, bu yolları zorlamak yerine neden darbe yapıp Cumhurbaşkanı olmayı hedeflemedi?

ABD BÜYÜKELÇİSİ NE ANLATMIŞTI?

ABD’nin eski büyükelçisi **Ricciardone** bir grup Ankara basın temsilcisiyle zaman zaman bir araya gelip sohbet ettiğimiz birisiydi. Darbelerin arkasında ABD’nin olduğu yönündeki eleştirilerimiz üzerine itiraz etmiş, 28 Şubat sürecine ilişkin bir anısını paylaşmıştı.

“28 Şubat sürecinde Türkiye’ye atanan büyükelçiye onay çıkmadığı için müsteşar olarak bir süre büyükelçiliğe ben vekâlet etmiştim” demişti.

Ricciardone o sırada eliyle “bir” işareti yaptı. Elini omuzuna götürdü. Aramızda, “bir general” diyen de oldu, “**Çevik Bir**” de. **Ricciardone**, **Çevik Bir** diyen meslektaşımızı başıyla onayladıktan sonra, “Bize iki defa geldi. Destek istedi. ‘Olmaz’ dedik. Konvansiyonel bir darbeye karşıyız. Demokrasinin imkânlarını kullanarak Refahyol’dan kurtulabilirsiniz dedik” dedi.

ABD’NİN STRATEJİSİYLE UYUMLU

Ricciardone’nin bu sözleri gazeteci **Cengiz Çandar**’ın o döneme ilişkin Washington’dan aktardığı, ABD Dışişleri Bakanı **Albright**’ın, “**Askeri darbe yoluyla olmaksızın Erbakan hükümeti gitmelidir!**” sözüyle uyumluydu. ABD, tankla topla devirin deseydi bir an bile tereddüt etmezlerdi.

Bir kayıp yıl daha yaşadık

Esfender KORKMAZ

02 Mart 2021

2020 büyüme verileri açıklandı. Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) yüzde 1,8 oranında büyüdü. 2020'de nüfus artış oranı da binde 5,5 oldu. Bu durumda 2020 fert başına gelir artışı yüzde 1,24 demektir.

2020 Dolar cinsinden fert başına gelir 8 559 dolar oldu. Oysa ki 2007'de fert başına gelir 9,656 dolar idi. Bu on beş yılda Türkiye orta gelir tuzağına düşmüştür. **Orta gelir tuzağı** bir ülkenin dolar cinsinden fert başına GSYH büyüklüğü itibariyle uzun yıllar aynı düzeyde takılmasıdır. Geçmişte de Türkiye, Güney Kore, Yunanistan gibi ülkelerle aynı fert başına GSYH düzeyinde başladığı yarışmayı orta gelir tuzağına takıldığı için kaybetmişti.

Orta gelir tuzağına düşen ekonomiler yatırım ve kalkınma için ilave gelir yaratamaz. İç dinamikleri zayıflar. Büyüme ve kalkınmaya ara vermiş olurlar.

Gerçi dolar cinsinden fert başına gelirin düşmesinde kur artışlarının da etkisi var. Ama satın alma gücü ve tasarruflar açısından dolar kurundaki artış halkın hayatına aynen yansıyor.

Öte yandan yüzde 1,8 büyüme düşük büyümedir. Ama pandeminin etkisini dikkate almak gerekir.

2020 yılında, sanayi sektörü yüzde 2 büyürken, finans ve sigorta sektörü yüzde 21,4 büyüdü. Türkiye'de zaten bozuk olan sektörel denge daha çok bozulmuş oldu. İnşaat sektörü yüzde 3,5 ve hizmetler sektörü ise yüzde 4,5 oranında daraldı.

2020'de yüzde 1,8'lik büyümeyi tarım sektöründe yüzde 4,8 büyüme ve tüketim harcamalarındaki yüzde 3,2 oranındaki artış etkiledi. İhracat azaldı, ithalat arttı. Çin, Tayvan ve Güney Kore, ihracata dayalı büyüme yaşıyor. Türkiye içi talep artışına bağlı büyüme yaşıyor. Sürdürülebilir büyüme, ihracata dayalı büyümedir.

İç talep artışı, arz kapasitesinin üstünde olursa, yatırımları, mal ve hizmet üretimini tetikler. Ancak geçici bir dönem için enflasyona ve cari açığa yol açar. Dahası iç talep daralınca bu defa arz fazlası ve atıl kapasite ortaya çıkar ve büyüme düşer. Dış

talepte de aynı sorunun yaşanması daha düşük olasılıktır. Söz gelimi bir dünya krizi olmazsa dış talep daralması olmaz. Ayrıca dış talep daha geniştir. Kaldı ki ülkenin rekabet gücü yüksekse krizlerde bile büyümeyi daha az etkiler.

2020 HARCAMALAR YÖNTEMİYLE GSYH'DA BÜYÜME (YÜZDE)

HANE HALKI TÜKETİMİ	3,2
DEVLETİN NİHAİ TÜKETİMİ	2,3
YATIRIMLAR	6,5
İHRACAT	-15,4
İTHALAT	7,4

Geçmiş yıllara bakarsak, tüketim artışı ile büyüme arasında paralellik olduğu anlaşılır. Aşağıdaki tabloda, özel tüketim artışı olduğu yıllarda büyüme oranının daha yüksek olduğu ve iç talebe bağlı bir büyüme yaşandığını rahatça söylemek mümkündür.

YILLAR	TÜKETİM	BÜYÜME
2010	7,0	8,5
2011	7,9	11,1
2012	2,9	4,8
2013	6,0	8,5
2014	2,2	5,2
2015	3,9	6,1
2016	3,5	3,2
2017	4,4	7,4
2018	1,2	2,6
2019	1,0	0,9
2020	3,2	1,8

İç talep artışı, ithalatı da artırıyor. Cari açık artırıyor. Sonuçta cari açıkla büyüme gibi sürdürülemez bir durum ortaya çıkıyor.

Türkiye'de üretimin ithal girdiye bağımlı olması nedeni ile üretmek için önce ithal etmek gerekiyor. Bunun içindir ki ithalatla büyüme her zaman ihracattaki büyümeden daha fazla olmuştur. Başka bir ifade ile Türkiye'nin ihracat yapması için önce ithalat yapması gerekiyor.

Cari açık bir ülkenin servet kaybı ve dolayısıyla yoksullaşmasıdır. Dahası dış borca çevrildiğinde de Türkiye net dış borç ödeyen ülke konumunda, ödenen dış borç mürettabatının GSYH oranı büyüme oranından yüksek ise net servet kaybedecek ve yoksullaşacaktır. Ayrıca gelecekte ülke, büyümenin gerektirdiği kaynaklardan da yoksun olacaktır.

İbrahim Kahveci

Madem paranız var...

Ekonomide reform paketi, ya da yeni vergi ve zam paketi yolda. Çok kalmaz, önümüzdeki hafta paketle buluşmuş oluruz.

Çiftçi 'açım' derken elinde cep telefonu varsa elbette bu pakette kendisine yer bulacaktır. Ya da artık köyden şehre inmişsiniz ve ev araba almanız eskisine göre çok kolaysa, hiç merak etmeyin pakette size de yer vardır.

Paket henüz tam gelmedi ama öncü kurye faaliyetleri yolda. Mesela Hazine garantili müteahhitler kredi bulmakta zorluk çekiyor. İşte onlara daha rahat kredi bulsunlar diye devlet daha çok kefil olacak.

İşin özeti şu ki, madem paranız var vergisini de ödeyeceksiniz.

İyi ama bunun bir de toplumsal tarafı olsa gerek. Bir tarafı bahar bahçe olan toplumun diğer tarafı yaprak döküyor.

Bir tarafı araba kuyruğunda beklerken, diğer tarafı ekmek kuyruğunda sırada kalıyor.

Şimdi biz gerçekten vergiyi bahar bahçeye mi salıyoruz, yoksa ekmek kuyruğunu daha da mı büyüteceğiz?

Dün TÜİK 2020 yılı GSYH verisini açıkladı. Bu hesaba göre 2020 yılında kişi başına gelirimiz 60.537 TL olmuş. Bu rakama iki noktadan dikkat edin: A- Buradaki gelir net gelirdir. B- Kişi başına geliri lütfen çalışan başına gelir olarak görmeyin.

TÜİK hesabına göre 4 kişilik bir Türk Ailesinin aylık net geliri 20.179 TL ediyor. Hadi bunu zenginler alıyor, pastayı onlar yiyor diyelim. Ama yine TÜİK verilerine göre ortalama gelirin yüzde 18'i civarında bir parayı en alt yüzde 5'lik gelir grubu alıyor. Yani en fakir yüzde 5'imizin dahi aylık geliri 3.777 lira ediyor.

02.03.2021

Bakınız bu rakamlar 2020 yılına ait. Ve bu rakamlara göre en alt gelir grubu, yani en fakir kesimin dahi aylık geliri 3.777 lira ile açlık sınırının oldukça üzerindedir.

O zaman Cumhurbaşkanı Erdoğan çok haklı!

Lütfen abartmayınız.

Veriler ülkemizde açlığın-yoksulluğun olmadığını gösteriyor. Veriler ekmek kuyruklarının gösteriş olduğunu veriyor. Ya da veriler aslında sizde para olduğunu gösteriyor.

O zaman neden şikâyet ediyoruz ki?

Aslında zenginsiniz...

Dün açıklanan TÜİK verilerinin bir de sorgusu yapınca durum değişiyor elbette.

Mesela EPDK lisanslı elektrik tüketiminin 2019 yılından 2020 yılına yüzde 1,67 arttığını söylüyor. Elektrik tüketimi bu derece arttı ise GSYH artışı da olabilir. (2020 GSYH yıllık artış %1,76)

Ama bu işte bir terslik olmalı.

Mesela 2017-2020 arasında ülkemiz reel olarak yüzde 5,73 büyümüş görülüyor. EPDK lisanslı tüketimine göre elektrik tüketimi sadece yüzde 3,42 artmış. Hatta yine EPDK verilerine göre, sulama ve meskenlerdeki elektrik tüketimini çıkarttığımızda sanayi ve ticarethanelerde tüketilen elektrik yüzde 2,42 azalmış durumda.

Bir de TEİAŞ var... Hatlardan ne geçmiş ise lisanslı vs bakmadan onu veriyor. İşte orada 2020 yılında günlük ortalama elektrik tüketiminin 2019 yılına göre artmadığını, tersine az da olsa gerilediği görülüyor. Hatta 2017 yılı günlük elektrik tüketimi ile 2020 yılı tüketimi nerede ise aynı seviyede. (2017=794.453 MWh; 2020=794.739 MWh)

Çalışan sayısına ve toplam çalışılan saat sayısına hiç bakmayalım. O verilere göre zaten çalışmadan kazandığımız görülüyor.

Bunları defalarca yazdık ve tablolarını defalarca aktardık. Ama maalesef kâğıt üzerinde gerçek durumumuz bir türlü net şekilde ortaya çıkmıyor.

Burada temel bir meseleyi görmemiz gerekiyor.

Türkiye’de para politikası olsun, maliye politikası olsun fazla etkin olamıyor. Temel sorunumuz ‘güven’ olduğundan, adımlar hep yarım kalıyor.

Aslında ülkemizde kamu tarafı gelir artırıcı önlemler yerine tasarruf ve savurganlığı düşürücü tedbirlere yönelmelidir. Gelir artırıcı önlemler elbette düşünülebilir ama bu şart da özel sektörden daha verimli yatırımlar için olabilir.

Bugün kamu azıcık para görse ‘çılgınlık’ peşinde koşuyor. Oysa ülkede insanların temel ihtiyaçları o kadar artmış durumda ki; asıl çılgınlık o insanların ihtiyaçlarını görmemek olsa gerek.

Ülkemizdeki ekonomik tablo öyle bir durumdaki, inanın seçimden seçime bekleyecek durumu bile geçiyor. Bu durumu en azından mevcut yönetimin iyi bir şekilde idrak ederek çözüm üretmesi gerekir. Tabii ki öncelikle teşhisin doğru yapılışı şartı ile.

Durum gerçekten çok ciddi.

02 Mart 2021, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Sanki bazılarımız için 28 Şubat postmodern darbesi hiç olmamıştı...

Sanki hepimiz aynı ülkede yaşamıyoruz... Devletin yönünü ve olayların akışını değiştiren büyük olaylar, sanki bazılarımızı hiç ilgilendirmiyor.

Önceki gün 28 Şubat 1997 postmodern darbesinin 24'üncü yıldönümüydü. Bu darbeye mesela Konya gibi kentler adeta kara listeye alınmış, müteedeyin kesimler cezalandırılmış, halkın seçtikleri devrilip yerlerine birileri atanmıştı. Basında da bu darbeye ayak uydurmayanlar tasfiye edilmişti.

28 Şubat'ı destekleyenler

Önceki gün ve akşam, hem basında hem televizyonda 28 Şubat postmodern darbesi enine boyuna değerlendirildi. Amerikan Dışişleri Bakanı'nın Ankara'daki Amerikan Büyükelçisi'ne yazdığı ve darbeyi destekleyen mektubu konuşuldu. O dönemde Başbakan Yardımcısı olan **Tansu Çiller**, dönemin Cumhurbaşkanı **Demirel**'in 28 Şubat'ı destekleyen davranışlarını anlattı. Darbenin hedefi olan **Necmettin Erbakan** bir kez daha anıldı.

Hiç söz etmemiş

Başta da söylediğim gibi, sanki bazılarımız için 28 Şubat postmodern darbesi hiç olmamıştı. Nitekim Necmettin Erbakan'ı anmak için yapılan bir toplantının konuşmacısı olan CHP Genel Başkanı **Kılıçdaroğlu**, 28 Şubat'tan hiç söz etmemiş. Bunun gibi önceki günkü bazı gazeteler için de 28 Şubat olmamış gibiydi.

Hep böyle miydi?

Aynı durumu 15 Temmuz 2016 darbe girişiminde de yaşamadık mı? Ya da bazıları için Gezi Olayları, beklenen güzel gelişmeler değil miydi? Veya FETÖ'nün Amerika'da beslenip desteklenmesi de mutlulukla karşılanmıyor muydu? Bu durumları düşündüğümde hep merak ederim. Acaba 1'inci Dünya Savaşı sonrasında İstanbul ve Anadolu kentleri işgal edildiğinde bazıları bunu doğal mı karşılamışlardı?

Bir çözüm bulmamız gerekiyor bu aksaklığı gidermek için. Tasada ve kıvançta bir olmayı becermeliyiz. Mesela askeri darbeleri artık hepimiz **"darbe"** olarak görebilmeliyiz.